

Uprawnienia Prezydenta RP wobec Rady Ministrów

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Premier Tusk "wręczył papiery" prezydentowi. Jest dymisja rządu. Bronisław Komorowski przyjmie ją w czwartek*, dostępny w internecie: tvp.info [dostęp 20.07.2019 r.].
- Źródło: *Kto dostanie misję utworzenia rządu*, dostępny w internecie: tvn24.pl [dostęp 20.07.2019 r.].

- Źródło: *Wniosek ws. rekonstrukcji rządu u prezydenta; uroczystość mianowania we wtorek o 10.30**, 3.06.2019 r., dostępny w internecie: tvp.info [dostęp 17.07.2019 r.].
- Źródło: *TYLKO U NAS. Do Kancelarii Prezydenta wpłynął wniosek o postawienie szefa NIK przed Trybunałem Stanu. „Prezesura Kwiatkowskiego jest synonimem patologii państwa”*, 25.10.2015 r., dostępny w internecie: wPolityce.pl [dostęp 22.01.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa Konstytucyjna o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej*, dostępny w internecie: sip.lex.pl [dostęp 20.07.2019 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 28.02.2020 r.].

Uprawnienia Prezydenta RP wobec Rady Ministrów

Z codziennych programów informacyjnych lub prasy możemy dowiedzieć się o spotkaniach Prezydenta RP z premierem lub członkami rządu:

„W środę wieczorem w Pałacu Prezydenckim odbędzie się spotkanie prezydenta Andrzeja Dudy z premierem Mateuszem Morawiecem. W trakcie spotkania oczekiwano nauczycieli co do wzrostu ich wynagrodzeń – dowiedzieliśmy się nieoficjalnie Polska Agencja Prasowa w Kancelarii Prezydenta

„O godz. 13 prezydent Lech Kaczyński spotka się z grupą ekspertów z poszczególnych ministerstw, którzy zapoznają go w szczególności z stanowiskiem rządu przed szczytem UE w Brukseli - poinformował Kancelarii Prezydenta Piotr Kownacki”. (wprost.pl)

„Prezydent Bronisław Komorowski będzie dzisiaj rozmawiał z o kształcie personalnym rządu, na którego czele ma stanąć dot marszałek sejmu. Spotkanie rozpocznie się o godzinie 8.30 w | (wiadomosci.wp.pl)

To tylko kilka przykładowych doniesień prasowych dotyczących interakcji tych dwóch organów władzy. Prezydent RP i Rada Ministrów to dwa ogniwa władzy wykonawczej. Oznacza to, że mamy w Polsce do czynienia z dualistycznym modelem egzekutywy. Jak kształtują się relacje pomiędzy tymi organami władzy? Kto jest „ważniejszy” – Prezydent RP czy premier?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz relacje między Prezydentem RP a Radą Ministrów.
- Wyjaśnisz uprawnienia Prezydenta RP względem Rady Ministrów.
- Przeanalizujesz pozycję Prezydenta RP w odniesieniu do Rady Ministrów.

Przeczytaj

Zgodnie z art. 10 ust. 2 Konstytucji RP władzę wykonawczą sprawują Prezydent RP i Rada Ministrów. Poza rozdzieleniem kompetencji w obszarze władzy wykonawczej między te organy Konstytucja reguluje również zakres uprawnień głowy państwa wobec rządu.

Udział w procedurze tworzenia rządu

Prezydent RP bierze udział w procedurze tworzenia Rady Ministrów: desygnuje i powołuje Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek również pozostałych członków Rady Ministrów i odbiera przysięgę od nowo powołanej Rady Ministrów (Konstytucja RP art. 154 i 155).

© Krzysztof Sitkowski / KPRP

Prezydent RP Andrzej Duda powołał Mateusza Morawieckiego na stanowisko Prezesa Rady Ministrów. Poszukaj informacji w jakich okolicznościach doszło do dymisji poprzedniego rządu.

Źródło: Krzysztof Sitkowski/KPRP, licencja: CC BY-SA 3.0.

Zmiany w składzie rządu i dymisja

Głowa państwa uczestniczy w Polsce w dokonywaniu zmian w składzie Rady Ministrów, czyli [rekonstrukcji rządu](#):

- na wniosek premiera odwołuje ministra lub powołuje nowego członka Rady Ministrów (art. 161),
- odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził [wotum nieufności](#) (art. 159),
- przyjmuje [dymisję](#) Prezesa lub całej Rady Ministrów (art. 158 i 162).

Prezydent RP może też odmówić przyjęcia dymisji Rady Ministrów w przypadku, gdy składa ją Prezes Rady Ministrów z powodu własnej rezygnacji.

Odpowiedzialność konstytucyjna ministrów

Uprawnieniem Prezydenta RP jest występowanie do Sejmu z wnioskiem o pociągnięcie członka Rady Ministrów do odpowiedzialności przed [Trybunałem Stanu](#) (art. 156) w przypadku:

- naruszenia przez niego Konstytucji lub ustaw,
- przestępstwa popełnionego w związku z zajmowanym stanowiskiem.

O pociągnięciu członka Rady Ministrów do takiej odpowiedzialności ostatecznie zadecyduje jednak nie Prezydent RP, a uchwała Sejmu.

Rada Gabinetowa

Ciekawą kompetencją Prezydenta RP jest zwoływanie Rady Gabinetowej (art. 141). Choć Radę Gabinetową tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta RP, nie przysługują jej kompetencje Rady Ministrów, czyli np. wydawanie rozporządzeń. Rada Gabinetowa zwoływana jest w sprawach szczególnej wagi, np. trudnej sytuacji gospodarczej lub wyjątkowej sytuacji na arenie międzynarodowej.

Rada Gabinetowa nt. wsparcia dla Ukrainy, 2014 r. Zapoznaj się z relacjami medialnymi z przebiegu różnych posiedzeń Rady Gabinetowej. Jakimi sprawami się na nich zajmowano i jak przebiegała współpraca prezydenta z rządem?

Źródło: fot. Wojciech Olkuśnik, KPRP, licencja: CC BY-SA 3.0.

Warto również zauważyć, że akty urzędowe Prezydenta RP, poza wyjątkami objętymi prerogatywami, dla swojej ważności wymagają podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty). Premier bierze w ten sposób na siebie **odpowiedzialność polityczną** za podpisywany akt (art. 144).

Słownik

dualizm egzekutywy

podział władzy wykonawczej między dwa, względnie niezależne organy (np. głowa państwa i rząd); alternatywnym rozwiązaniem jest tzw. monizm egzekutywy/egzekutywa zamknięta, w którym rolę premiera przejmuje głowa państwa

rekonstrukcja rządu

zmiany w składzie Rady Ministrów (odwołanie ministra i powołanie innego) dokonywane przez Prezesa Rady Ministrów

wotum nieufności

specjalna uchwała Sejmu wyrażająca brak zaufania do określonego ministra, całej Rady Ministrów lub jej Prezesa, prowadząca do ich dymisji

dymisja

zwolnienie lub rezygnacja z zajmowanego urzędu

odpowiedzialność konstytucyjna

konsekwencje, jakie można zastosować wobec osób zajmujących wysokie stanowiska w państwie, jeśli podczas wykonywania swoich obowiązków naruszyły prawo (konstytucję lub ustawy); zakres odpowiedzialności konstytucyjnej (podmiotowy, przedmiotowy i w odniesieniu do możliwych konsekwencji) określa Konstytucja

odpowiedzialność polityczna (parlamentarna)

odpowiedzialność ponoszona przez członków Rady Ministrów przed Sejmem, który w drodze wotum nieufności może żądać usunięcia ministra lub całego rządu, kiedy nie jest zadowolony z realizowanej przez niego polityki

Trybunał Stanu

konstytucyjny organ władzy sądowniczej orzekający w zakresie odpowiedzialności konstytucyjnej

stan wojenny

jeden ze stanów nadzwyczajnych, który można wprowadzić w Polsce w przypadku zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji

stan wyjątkowy

jeden ze stanów nadzwyczajnych, który można wprowadzić w Polsce w przypadku zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego

rozporządzenie z mocą ustawy

akt prawa powszechnie obowiązującego w Polsce wydawany przez Prezydenta RP w czasie stanu wojennego, jeśli Sejm nie może zebrać się na posiedzenie

mobilizacja (np. sił zbrojnych)

przejęcie sił zbrojnych państwa z formy organizacji w czasie pokoju na organizację w czasie wojny, przekształcenie gospodarki pokojowej w wojenną, dostosowanie administracji państwowej do potrzeb wojny

Animacja

Polecenie 1

Obejrzyj animację dotyczącą relacji między Prezydentem RP a Radą Ministrów. Zastanów się, który z tych organów władzy ma silniejszą pozycję ustrojową.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dg7xlWp9O>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Animacja przedstawia relacje między Prezydentem RP a Radą Ministrów.

Ćwiczenie 1

Odpowiedz na pytania.

Co świadczy o sile Prezydenta RP w relacjach z Radą Ministrów?

W jaki sposób kompetencje głowy państwa są ograniczone?

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” TYLKO U NAS. Do Kancelarii Prezydenta wpłynął wniosek o postawienie szefa NIK przed Trybunałem Stanu. „Prezesura Kwiatkowskiego jest synonimem patologii państwa”

Jego Ekscelencja Pan Andrzej Duda Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Wniosek o postawienie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Krzysztofa Kwiatkowskiego przed Trybunałem Stanu

Szanowny Panie Prezydencie, jako prawnik apeluję do Pana o skorzystanie z prezydenckich prerogatyw i wystąpienie z wnioskiem o postawienie prezesa NIK Krzysztofa Kwiatkowskiego przed Trybunałem Stanu. Instytucja, której działania kontrolne objęte są standardem najwyższego zaufania społecznego i, co więcej, należą do obszaru polskiej racji stanu, stała się za prezesury Kwiatkowskiego ucieleśnieniem tego, co budzi najgłębsze zaniepokojenie u coraz większej liczby obywateli – w tym konstytucjonalistów i innych prawników jak ja – i jest synonimem patologii w działaniach Państwa Polskiego.

Źródło: *TYLKO U NAS. Do Kancelarii Prezydenta wpłynął wniosek o postawienie szefa NIK przed Trybunałem Stanu. „Prezesura Kwiatkowskiego jest synonimem patologii państwa”, 25.10.2015 r., dostępny w internecie: wPolityce.pl [dostęp 22.01.2020 r.].*

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i odpowiedz na pytania.

” Wniosek ws. rekonstrukcji rządu u prezydenta; uroczystość mianowania we wtorek o 10.30*

Wniosek w sprawie rekonstrukcji rządu trafił do prezydenta Andrzeja Dudy, uroczystość mianowania nowych ministrów odbędzie się we wtorek o godz. 10.30 w Pałacu Prezydenckim – poinformowała rzeczniczka rządu Joanna Kopcińska.

Rzecznik prezydenta Błażej Spychalski poinformował, że przed godz. 10.30 prezydent odwoła ministrów, którzy w wyniku rekonstrukcji rządu opuszczą gabinet premiera Mateusza Morawieckiego.

Uroczystość ta – jak dodał – nie będzie miała charakteru publicznego.

Źródło: *Wniosek ws. rekonstrukcji rządu u prezydenta; uroczystość mianowania we wtorek o 10.30**, 3.06.2019 r., dostępny w internecie: tvp.info [dostęp 17.07.2019 r.].

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

” Kto dostanie misję utworzenia rządu

O tym, kto otrzyma misję tworzenia nowego rządu zadecydują wyborcy przy urnach 9 października. Zgodnie z zapowiedziami prezydenta Bronisława Komorowskiego będzie nim przedstawiciel zwycięskiej partii, z zastrzeżeniem, że pod uwagę będzie brana też zdolność koalicyjna danego ugrupowania. Od 1997 roku, gdy zaczęła obowiązywać obecna Konstytucja, wybory odbyły się czterokrotnie i czterokrotnie na urząd premiera desygnowany był przedstawiciel zwycięskiej partii. Dodał, że jako głowa państwa nie będzie wniknął w to, “kto z kim będzie tworzył koalicje powyborcze”. Podkreślił jedynie, że liczy się dla niego szybkie powołanie stabilnego rządu. - Polsce jest potrzebna stabilność, skrócenie czasu rozchwiania (...), im szybciej uda się stworzyć rząd stabilny, tym lepiej dla Polski - powiedział.

Źródło: *Kto dostanie misję utworzenia rządu*, dostępny w internecie: tvn24.pl [dostęp 20.07.2019 r.].

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

**” Premier Tusk "wręczył papiery" prezydentowi.
Jest dymisja rządu. Bronisław Komorowski
przyjmie ją w czwartek**

Donald Tusk po niespełna siedmiu latach przestaje kierować pracami Rady Ministrów. Tuż po posiedzeniu Rady Bezpieczeństwa Narodowego premier złożył dymisję rządu. – Wręczyłem papiery – powiedział po wyjściu z posiedzenia RBN. Prezydent Bronisław Komorowski dymisję ma przyjąć w czwartek. Potem chciałby się spotkać z kandydatką na szefową rządu - Ewą Kopacz. Do czasu wyłonienia nowego Prezesa Rady Ministrów Tusk ma pełnić obowiązki premiera.

Źródło: *Premier Tusk "wręczył papiery" prezydentowi. Jest dymisja rządu. Bronisław Komorowski przyjmie ją w czwartek*, dostępny w internecie: tvp.info [dostęp 20.07.2019 r.].

Zapoznaj się z tekstami źródłowymi i wykonaj zadanie.

Źródło I

” Ustawa Konstytucyjna o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 18

1. Dla rozpatrzenia spraw wyjątkowej wagi na życzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Prezes Rady Ministrów zwołuje Radę Gabinetową.
2. Radę Gabinetową stanowi Rada Ministrów pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.

Źródło: *Ustawa Konstytucyjna o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej*, dostępny w internecie: sip.lex.pl [dostęp 20.07.2019 r.].

Źródło II

” Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

Art. 141.

1. W sprawach szczególnej wagi Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Radę Gabinetową. Radę Gabinetową tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Radzie Gabinetowej nie przysługują kompetencje Rady Ministrów.

Art. 144.

2. Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy: (...)

15) zwoływania Rady Gabinetowej.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 28.02.2020 r.].

Ćwiczenie 8

Przyjrzyj się zdjęciom i wykonaj zadanie.

Źródło: PAP/EPA / KAMIL KRZACZYNSKI, tylko do użytku edukacyjnego.

Źródło: AFP, tylko do użytku edukacyjnego.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Prezydent RP a Rada Ministrów

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

zakres podstawowy

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

5) wykazuje znaczenie, jakie dla pozycji ustrojowej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ma fakt wyborów powszechnych; przedstawia kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: ceremonialno-reprezentacyjne, w stosunku do rządu, parlamentu i władzy sądowniczej, w polityce zagranicznej oraz bezpieczeństwa państwa; analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – poziom legitymizacji społecznej władzy prezydenckiej.

zakres rozszerzony

VIII. Modele sprawowania władzy.

Uczeń:

2) analizuje sposób wyboru i charakteryzuje formę (jednoosobowa lub kolegialna) głowy państwa we współczesnych republikach; odróżnia prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej od innych jego uprawnień.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje relacje między Prezydentem RP a Radą Ministrów;
- wyjaśnia uprawnienia Prezydenta RP względem Rady Ministrów;
- analizuje pozycję Prezydenta RP w odniesieniu do Rady Ministrów.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- analiza tekstu źródłowego i ikonografii;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- miękki przedmiot (do rzucania);
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podczas poprzednich zajęć uczniowie są proszeni o znalezienie fragmentów artykułów prasowych, w których mowa jest o wzajemnych relacjach Prezydenta RP i Rady Ministrów lub jej członków.
2. Na początku lekcji chętni/wybrani uczniowie przedstawiają znalezione przez siebie informacje, a po podaniu każdej z nich pozostali uczniowie wskazują, o jakiej kompetencji Prezydenta RP względem Rady Ministrów lub jakiej zależności między tymi organami władzy można wnioskować na podstawie przytoczonego fragmentu.
3. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Wspólne omówienie kompetencji Prezydenta RP względem Rady Ministrów oraz analiza materiału źródłowego dotyczącego posiedzeń Rady Gabinetowej i dyskusja.

2. Animacja. Warto uprzedzić uczniów, że po projekcji będą mieli do wykonania zadania na podstawie treści przedstawionych w materiale.
3. Ćwiczenia 1 i 2. Po upływie czasu przeznaczanego na wykonanie ćwiczenia – uzupełnienie brakujących odpowiedzi i weryfikacja ich poprawności.
4. Dyskusja na temat pozycji ustrojowej Prezydenta RP względem Rady Ministrów. Uczniowie rzucają do siebie miękki przedmiot, za każdym razem mówiąc, czy osoba, do którego rzucają, ma podać argument, że Prezydent RP ma silną pozycję ustrojową względem Rady Ministrów lub argument przeciwny (rzucając, mówią „silny/słaby”). Po upływie czasu wyznaczonego na dyskusję chętni/wybrani uczniowie podsumowują ją, oceniając pozycję Prezydenta RP ze swojego punktu widzenia.
5. Ćwiczenia 3-8. Uczniowie wykonują ćwiczenia samodzielnie i sprawdzają je w parach. Wątpliwości zgłaszają nauczycielowi, a następnie są one omawiane na forum całej klasy.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie układają po jednym pytaniu zamkniętym jednokrotnego wyboru z zakresu materiału omawianego na lekcji. Następnie wymieniają się nimi w parach i rozwiązują je.
2. Nauczyciel prosi chętnych uczniów o podsumowanie lekcji z ich punktu widzenia. Pyta pozostałych, czy chcieliby coś dodać do tych wypowiedzi.

Praca domowa:

Rada Gabinetowa – ważny element ustroju politycznego gwarantujący sprawne działanie władzy wykonawczej czy zbędny relikwyt przeszłości? Przedstaw swoją opinię.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimediu:

Animację można wykorzystać do samodzielnej pracy uczniów w ramach przygotowania do lekcji powtórkowej.